

Innhold

Forord	11
Kapittel 1	
Opptakten	13
<i>Berit Karseth, Jorunn Møller og Petter Aasen</i>	
Innledning	13
Forskningsbasert evaluering av reformen Kunnskapsløftet	14
Bokas innhold og struktur	15
Referanser	20
Del 1	
KUNNSKAPSLØFTET: PRINSIPPER, INNHOLD OG STYRING	21
Kapittel 2	
Kunnskapsløftet som styringsreform	23
<i>Jorunn Møller, Tine S. Prøitz, Ellen Rye og Petter Aasen</i>	
Introduksjon	23
Kunnskapsløftet som systemskifte	23
Implementeringen av styringsreformen	27
En skole i endring	31
Profesjonell styring av skolen	34
Avslutning	38
Referanser	39

Kapittel 3

Læreplanen for Kunnskapsløftet: Velkjente tråkk og nye spor 43*Berit Karseth og Britt Ulstrup Engelsen*

Innledning	43
Sentrale læreplanspørsmål i en global kontekst	44
En analyse av en læreplanreform: Et institusjonsperspektiv	45
Kompetansemål: Politiske forventninger og læreplanmessige løsninger	47
Kompetansemål: Behov for veiledning	49
Kompetansebeskrivelser: Fra mål til grunnleggende ferdigheter?	51
Læreplanverkets generelle del og de grunnleggende ferdighetene	54
Læreplanarbeid som institusjonell praksis på sentralt nivå	56
Referanser	58

Kapittel 4

Ny struktur – tradisjonelle mønstre.**Kunnskapsløftets endringer i et historisk perspektiv** 61*Håkon Høst og Elisabeth Hovdhaugen*

Introduksjon	61
Et historisk perspektiv på enhetsskolen og yrkesutdanningen	62
Erfaringene med Kunnskapsløft-strukturen	70
Drøfting og konklusjoner	77
Referanser	79

Kapittel 5

Prosjekt til fordypning – et taktskifte i fagopplæringen 83*Torgeir Nyen og Anna Hagen Tønder*

Innledning	83
Nasjonale modeller for yrkesrettet opplæring	85
Fag- og yrkesopplæringen før Kunnskapsløftet	87
Økt bredde – med mulighet for fordypning	88
Ulike modeller for gjennomføringen av prosjekt til fordypning	90
Samarbeidet mellom skole og arbeidsliv	92
Elevenes og lærlingenes vurdering av prosjekt til fordypning	93
Arbeidslivets syn på nye lærlingers faglige nivå	95
Oppsummering og diskusjon	95
Referanser	97

Del 2	
ENDRING OG KONTINUITET I SKOLENS PRAKSIS	99
Kapittel 6	
Kunnskapsløftet i klasserommet	
– lærernes praksis, tenkning og utfordringer for videre læringsarbeid	101
<i>Wenche Rønning</i>	
Innledning	101
Læreres praksis i klasserommet – tilnærming og funn	103
Læreres mål og begrunnelser for praksis – tilnærming og funn	109
Oppsummering og avsluttende kommentarer	115
Referanser	116
Kapittel 7	
Grunnleggende ferdigheter og individuell vurdering	
– mellom regulering og profesjonsmakt	119
<i>Eli Ottesen</i>	
Introduksjon	119
En reform finner sin form	119
Utdanningsreformer – skrittvis endringer og lokale omforminger	122
Reformimplementering: spenningsfeltet mellom regulering og profesjonelt skjønn	124
Referanser	132
Kapittel 8	
Faget utdanningsvalg på ungdomstrinnet: Når valgmodenhet skal læres	135
<i>Berit Lødding og Solveig Holen</i>	
Innledning	135
Begrunnelser for faget i forarbeidene til reformen	136
Fristilling og selvrealisering eller sosial reproduksjon	137
Et praktisk orientert fag uten karakter(er)?	139
Hvordan oppøve elevenes valgmodenhet?	140
Lavt på rangstigen	142
Fremgangsmåter for studien: casestudie og spørreundersøkelse	142
Elevers erfaringer	143
Læreres og skolelederes vurderinger	145
Hvordan kan vi tolke disse funnene?	146
Referanser	150

Del 3	
EN LIKEVERDIG OG INKLUDERENDE SKOLE?	153
Kapittel 9	
Strukturreform i motvind. Kunnskapsløftet og tilbudsstrukturen i videregående opplæring	155
<i>Nils Vibe, Mari Wigum Frøseth og Elisabeth Hovdhaugen</i>	
Forhistorien: Reform 94	155
Strukturendringene i Kunnskapsløftet	156
Viktigste utfordring: den dårlige gjennomføringen	158
Marginalt bedret gjennomføring	160
Bredere programområder har foreløpig ikke gitt noen effekt	161
Helsearbeiderfaget: ingen suksess	162
Tegning, form og farge: sterkt tilbakeslag for det nye utdanningsprogrammet	163
Motkreftene	165
Alternativene	169
Konklusjon	170
Litteratur	170
Kapittel 10	
Rettigheter og praksis i samisk opplæring under LK06Samisk	173
<i>Vigdis Nygaard og Marit Solstad</i>	
Innledning: fra lik til likeverdig skole?	173
Kunnskapsløftet Samisk som læreplanreform	175
Kunnskapsløftet på forvaltningsnivå	178
Kunnskapsløftet Samisk i undervisningskonteksten	182
En likeverdig samisk skole under LK06Samisk?	186
Referanser	189
Kapittel 11	
Spesialundervisningens stabiliserende rolle i grunnskolen	191
<i>Rune Hausstätter og Thomas Nordahl</i>	
Behovet for differensiering i skolen	192
Omfanget av spesialundervisning	194
Organisering og løsninger i spesialundervisningen	196
Ideologiske holdninger og mål i Kunnskapsløftet	200
Spesialundervisning bidrar til differensiering og stabilisering i skolen	204
Drøfting	206
Referanser	208

Kapittel 12

Kunnskapsløftet og sosioøkonomiske forskjeller i skoleresultater 211*Anders Bakken og Jon Ivar Elstad*

Innledning	211
Har Kunnskapsløftet bidratt til mindre ulikhet?	212
Datagrunnlaget	213
Generell økning i karaktergjennomsnittet	214
Men økningen er ikke jevnt fordelt	215
Flere uten karakterer etter Kunnskapsløftet	218
Hvordan forstå denne utviklingen?	218
Reformens virkemidler	219
Reformens målsetting	220
Har reformens innhold virket sosialt differensierende?	221
Endringer i lærernes vurderingspraksis?	223
Avsluttende kommentar	225
Referanser	226

Del 4

NYE TAKTER? EN OPPSUMMERENDE ANALYSE 229

Kapittel 13

Reformtakter – Kunnskapsløftets komposisjon 231*Berit Karseth, Jorunn Møller og Petter Aasen*

Høy reformtakt	232
Kunnskapsløftets begrunnelse	233
Reformens hovedelementer	235
Skole og samfunn	237
Utdanning og arbeidsliv	239
Styring og ansvar	240
Organiseringen av opplæringen og undervisningen	242
Opplæringens innhold	243
Kunnskapsgrunnlaget for politikk og praksis	244
Politiske reformer og profesjonell refleksjon	245
Referanser	247

Forfatterromtale	249

Forord

Kunnskapsløftet som utdanningsreform ble innført fra 2006. Den omfatter hele grunnopplæringen, det vil si grunnskolen så vel som videregående opplæring i og utenfor skole. Reformen tar med andre ord et helhetlig grep om grunnopplæringen og markerer en endelig sammensmelting av de ulike utdanningsnivåene. Reformen bar bud om omfattende fornyelse og endring. Krav til individuelt tilpasset opplæring og grunnleggende ferdigheter ble sterkere. Dessuten skulle tydelige kompetansemål og krav til skoleeier sikre økt læring og kvalitet i undervisningen.

Boka er en vitenskapelig antologi og gir viktige bidrag til å forstå reformens intensjoner og dens innvirkning på grunnopplæringen. Artikkelen bygger på evalueringene av Kunnskapsløftet som er gjennomført på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet. I denne boka drøftes funnene i lys av teoretiske perspektiver og internasjonal reformforskning.

Vi vil rette en stor takk til våre dyktige anonyme fagfeller som har vurdert alle kapitlene og kommet med konstruktiv kritikk. Dette har bidratt til nyanseringer og presiseringer av både resultater og analytiske perspektiver. Vi vil også takke Utdanningsdirektoratet som har bidratt med økonomisk støtte til redaksjonelt arbeid og skriveseminarer for forfatterne i dette bokprosjektet.

Den enkelte forfatter er faglig ansvarlig for sine bidrag i boka. I tillegg til å skrive egne artikler har vi som redaktører hatt et koordinerende ansvar, der sammenheng og helhet har vært det overordnede hensyn.

Oslo, 7. januar 2013

Berit Karseth

Jorunn Møller

Petter Aasen